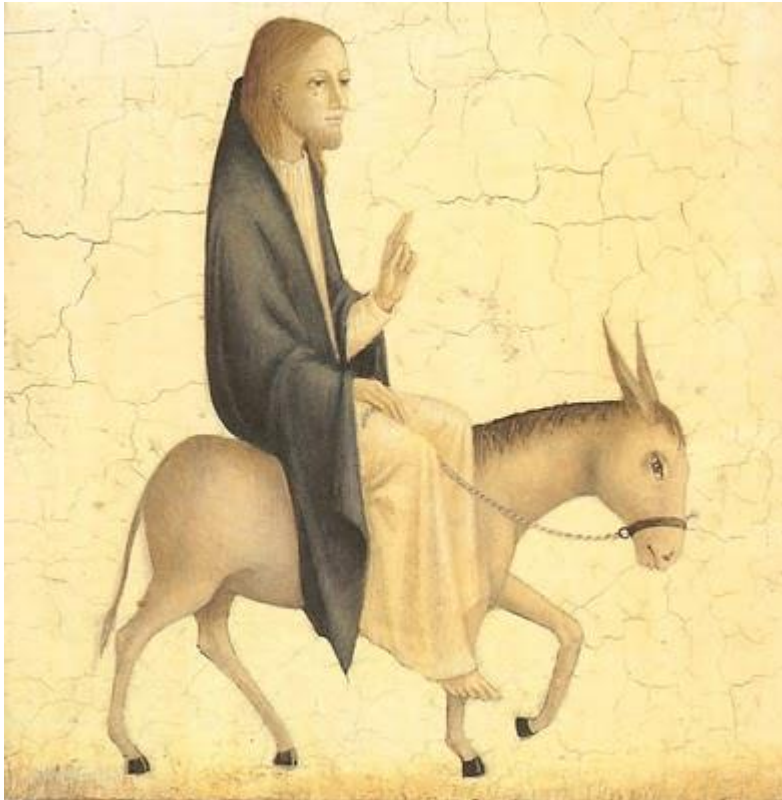

Palmzondag

10 april 2022

Nederig, maar zelfbewust

Dorpskerk - Blaricum

Voorganger: ds. Jurjen Zeilstra

Inleiding

Wij vieren Palmzondag en zien hoe Jezus, nederig, maar zelfbewust gaat staan in Gods beloften met betrekking tot Israëls vredevorst. Dat is geen gewapende ruiter te paard. Hij gaat zitten op een ezeltje. Hij weet wat hij losmaakt. Grote verwachtingen liggen vlak naast diepe teleurstellingen. Nu juichen ze. Straks willen ze hem dood. Hoe zal dat aflopen? Hoe loopt dat af in onze wereld vandaag?

Schriftlezing Oude Testament: Jesaja 50, 4-7

Schriftlezing Brieven: Filippenzen 2, 5-11

Schriftlezing Evangelie: Lucas 19, 29-48

Prediking

Mensen juichen zo vaak te vroeg. Maar is hun juichen daarom altijd onoprecht? De prediking en tekenen van Jezus hebben grote verwachtingen gewekt. Jezus ziet mensen langs de weg staan, vol verlangen en komt hen tegemoet als hun nederige vredevorst, ook al beseft bijna niemand op dat moment dat wat hier echt aan het gebeuren is, is dat hij zijn leven voor hen geeft.

Zo is er een oeroude legende over een zekere Berenikè (Grieks), of Veronica (Latijn). Dat was een vrouw die langs de weg stond bij die andere optocht, toen Jezus, nog geen week na de intocht, een andere tocht moest maken op weg naar Golgotha. Zij gebruikte haar omslagdoek om het zweet van het gezicht van Christus af te wissen en tot haar verbazing, bleef zij achter met de afdruk van het gelaat van de Heer op haar doek. Het verhaal is vol van geladen symboliek. Berenikè betekent in het Macedonisch Grieks letterlijk drager van de overwinning. Maar in het Latijn klinkt het als: Vera eikon, de ware afbeelding. Ik denk niet dat wij een ware afbeelding van Christus *hebben*, in de zin van een plaatje. Ik denk wel dat wij zelf een ware afbeelding van Christus *kunnen zijn*, eenvoudigweg door in zijn voetsporen te treden. Wij zijn geschapen in de beeltenis Gods, imago Dei.¹ Dit is wat deze Jezus ons, die langs de weg staan, die toeschouwer zijn, doet beseffen. Het verhaal van Veronica staat niet in de bijbel. Het deed me wel denken aan dat verhaal van die andere vrouw, die Jezus zalfde met mirre. Ook zij besepte, als een van de weinigen wat ze van deze Jezus kon verwachten en zij spiegelde zijn nederige houding.

Dat mensen het durven iets groots te verwachten is belangrijk. Als je geen hoop durft te koesteren, als je niets goeds meer van de toekomst verwacht, vermindert al snel je levenslust en zul je je met steeds grotere moeite ergens voor inzetten. De dagen gaan allemaal op elkaar lijken en het sprankelende van het leven verdwijnt. Verwachtingen zijn belangrijk. Zij motiveren ons tot creatieve oplossingen, voortdurende inzet, persoonlijke betrokkenheid en veerkracht. Mensen die grote verwachtingen koesteren zijn ook in staat teleurstellingen te incasseren en te leven met gemis.

Maar de meesten van ons zijn in deze wereld voorzichtig geworden met al te grote verwachtingen, met name in het openbare leven. Dat lijkt mij heel verstandig. Wij

¹ Genesis 1,26.

leven in een postchristelijke samenleving, een postmoderne samenleving ook, de tijd van de grote ideologieën is voorbij. Mensen, zeker in West Europa, geloven na twee wereldoorlogen en een vier decennia lang durende Koude Oorlog niet meer zo in de grote verhalen. Overspoeld door ongekende welvaart, zijn de gouden bergen die de vooruitgangspredikers vroeger aan de horizon van de tijd hebben beloofd, inmiddels gearriveerd en waar geworden op een heel andere wijze dan de idealisten ooit hebben gedacht. Het gaat nu voortaan om het bewaken van de buit, niet meer om het verwerven er van. Ouderen kunnen zich terugblikkend nog dankbaar voelen. Zijn zij jong geweest in de jaren dertig en veertig, dan kennen zij vaak armoede, oorlog en geweld uit eigen ervaring. Daarna kon het bijna alleen maar beter gaan en voor de meesten ging het ook steeds beter. Jongeren daarentegen weten vaak niet beter dan dat er altijd rijkdom was en zij groeiden op in weelde alsof het vanzelfsprekend is. Dat kan vandaag nog wel eens tegenvallen, met schulden, een verstopte woningmarkt, veel grootschalige onopgeloste problemen en nieuwe schokkende oorlogen, die we allemaal dankzij onze televisieschermen en de moderne media van dichtbij kunnen meemaken als toeschouwers, zonder te participeren of op locatie te kunnen helpen.

Niet alleen kerken, maar ook politieke partijen, vakbonden en ideële instellingen hebben van de verschuiving in verwachtingen de grote gevolgen ondervonden. Mensen samenbinden met idealen is vandaag moeilijk geworden. Voor velen lijkt de hoogste wijsheid je verwachtingen dicht bij jezelf te houden, individueel goed voor jezelf te zorgen en verder niet al te grote verwachtingen koesteren als het gaat om een rechtvaardige samenleving of zulk soort utopieën, zeker wereldwijd. In de privésfeer worden gezondheid en vriendschap hoog gewaardeerd. De overheid ondertussen, wordt geacht de economie, voor zover mogelijk, op orde te houden en, zo goed en zo kwaad als het gaat randvoorwaarden van tal van zaken te garanderen, maar zich verder niet al teveel met de burgers te bemoeien.

Op Palmzondag moet het in de kerk gaan over verwachtingen en teleurstellingen. Het gaat immers over de massa, het volk, dat zijn de mensen samen. Het gaat over de leerlingen van Jezus, zijn volgelingen en het gaat over zijn critici. Maar bovenal gaat het over die wonderlijke Jezus. Wie is hij? Wat komt hij hier doen? Waarom is het ineens allemaal zo spannend? Hoe komt het dat we het onbehagelijke gevoel krijgen dat dit op deze manier niet goed kan aflopen? Jezus heeft nu een groter publiek dan ooit. Maar wat hebben de mensen van hem verwacht? De Farizeeërs staan er bijna wanhopig naar te kijken. Zij constateren dat Jezus, ondanks hun pogingen hem te bestrijden, nu populairder is dan ooit. Wat bedoelt Jezus wanneer hij zegt, dat wanneer de leerlingen zouden zwijgen, de stenen zouden roepen. Is wat hier gebeurt dan onvermijdelijk?

Jezus werkt mee aan dit alles. Sterker, vrijwillig neemt hij de paradoxale rol op zich, van een koning die komt om te lijden. Hij zelf neemt het initiatief door op een ezel te gaan zitten. Maar wat daarvan precies de betekenis is, dat is veel minder duidelijk. Sterker nog, het lijkt er op dat ze zich allemaal hebben vergist, de farizeeën, de mensen en de leerlingen. Bij mij komt de gedachte op: Misschien hebben wij ons ook wel vergist... Misschien hebben ook u en ik ons hele leven al een bepaald idee van de overwinning van Jezus gehad, mogelijk ingegeven door de kerk, een idee dat helemaal niet klopt met wat we echt mogen en kunnen verwachten voor onze eigen toekomst.

Niet het verlangen is verkeerd. Als dat zo was, was Jezus niet op die ezel gaan zitten. Hij deelt het verlangen van de mensen naar vrede en recht. Dat is duidelijk. Hij wil hun koning zijn. Maar door dat te doen toont hij waar het in hun verlangen ten diepste om gaat. Dat kan geen gewelddadige overwinning zijn op een bepaalde aardse vijand, maar ook is het geen zeker stellen van een welvarend comfortabel leventje. Het gaat, misschien vreemd om zo te zeggen, maar ik kom nu even woorden tekort, om een overwinning van de ziel, een bepaalde houding die zich ontplooit, een dienende mentaliteit die het van egoïsme zal winnen. Dit is de nederige koning, hij die komt als vredevorst en die leven geeft zonder geweld of andere vormen van dwang te gebruiken. Zelfbewust gaat Jezus in de messiaanse verwachtingen van zijn volk staan. Tegelijk toont hij hoe deze wel en hoe ze niet in Gods licht tot vervulling kunnen komen.

Dit is immers de koning die Pilatus zal antwoorden: 'Mijn koningschap hoort niet bij deze wereld.'² Maar wat zegt hij ons dan? Zegt hij ons dat wij er goed aan doen niets meer van deze wereld te verwachten dan er zo ongeschonden mogelijk doorheen te komen? Dat kan ik niet geloven. Het is, denk ik, ook niet wat Jezus bedoelt.

In feite geeft Jezus door zijn intocht in Jeruzalem een nieuwe, zwaar geladen diepzinnige definitie van het ware koningschap in Gods naam en daarmee van dienende macht. Dat is de ware macht, heel anders dan omwille van heerszucht en dwang naar wapens grijpen om zo jouw hoogmoed tot gelding te laten komen. De toekomst voor het Godsvolk op aarde zou niet door geweld kunnen worden veilig gesteld, nooit, maar het zou door de dood van Jezus en zijn opstanding zijn bestemming leren kennen.

Wij doen er altijd goed aan verwachtingen van mensen te relativiseren en daar geen slaaf van te worden. Tegelijk mogen we elkaar voeden in de verwachting van het Koninkrijk van God en met heel de schepping reikhalzend uitzien naar wat God gaat doen en daaraan meewerken met alle kracht die in ons is. Het is aan ieder van ons om dit verlangen op zijn of haar plaats in de samenleving door te vertalen in het dagelijks leven. Het is niet de opdracht daarin cynisch te worden of zich ongeïnteresseerd terug te trekken in een gekoesterd eigen gelijk.

Jezus hoopt dat mensen beseffen wie God voor mensen is, hoe zij God kunnen eren en hoe Gods hand hun de levensruimte kan geven die zij nodig hebben. Jezus wordt herkend in de tweede profeet Jesaja, van wie wij gelezen hebben dat hij werd geslagen, de baard werd uitgetrokken en bespuugd. In alle vernederingen is hij als deze lijdende Knecht des Heren, op God blijven vertrouwen en niet beschaamd uitgekomen. De kerk heeft Jezus bezongen als de godgelijke die zich vernederde tot in de dood, de dood aan het kruis, maar die door God zelf hoog verheven werd en eeuwig leeft bij het Godsgeheim.
Amen.

² Johannes 18,36.

Uitzending en zegen

Wij mogen veel van onze Koning verwachten. Hij geeft zichzelf, opdat wij leven. Hij wijst ons de weg naar Gods Koninkrijk en is ons voorgegaan. Met Jezus komen wij in Gods liefde thuis.

De genade van Jezus Christus,
de liefde van God,
de gemeenschap van de Heilige Geest,
is met jullie allen.

Afbeelding voorzijde: Intocht van de nederige Christus, klooster Marango, Venetië Italië, maker en datering onbekend

